

Un dia a Nova York (1)

“A la porta d’una comissaria visiblement blindada, saludem el cap de policia del barri (d’un petit barri: un sector d’una part del Bronx). Està content: fa pocs anys tenia de tres a quatre assassinats cada setmana, i ara només en té de dos a tres. Sense droga, potser no en tindria cap. No hauria d’enviar algú a obrir el maleter dels cotxes cremats i abandonats i traure’n el cadàver rutinari.”

A Nova York, a mitjan setembre, igual plou que fa sol. Si plou, sempre pots agafar el metro, baixar a l’estació que hi ha a sota mateix del Museu d’Història Natural, i passar un dia molt instructiu contemplant esquelets de dinosaures o llegint la premsa en la cafeteria de l’establiment, on damunt de les taules han penjat una balena blava de grandària natural. Les proporcions de la balena, o les dels dinosaures, són una mica el model de la ciutat. Si no plou, pots eixir de l’hotel, esquivar una mica les multituds i els carretons que transporten roba dels camions als magatzems, i entrar en algun local on serveixen un desdèjuni complet per quatre dòlars i setanta-cinc. Complet vol dir ous rebolicats, cansalada fregida cruixent, panets, patates dolces al vapor, torrades o *pancakes*, mantega, melmelada o xarop, i un mig litre de cafè. Començar el dia amb aquesta varietat i abundància reconforta el cos i prepara l’esperit per a passar unes hores visitant l’infinit barri o vila del Bronx, que és, d’altra banda, on viuen les cambres portoriquenyes que han servit l’esmorzar. El Bronx cal visitar-lo, si pot ser, dins d’un vehicle i en companyia de persona coneguda o documentada, i no baixar del cotxe en segons quins carrers i quines cantonades. Pura precaució elemental, sobretot si, com és el meu cas, fas més cara de cosí de Woody Allen, pàl·lid de pell i amb cabells clarets i fins, que no d’*hispanic* més o menys típic: indi de Mèxic o d’Amèrica Central, africà del Carib, o alguna combinació resultant. Els hipotètics descendents de Juli Cèsar i de Jaume I difícilment oferim, al Bronx, un aire físic que ens assegure la invisibilitat.

El Bronx és una estranya ruïna —més estranya i més ruïna encara que Harlem— que per a un europeu, o persona procedent de ciutat mediterrània, resulta del tot indesxifrable. No és una ruïna com ho són grans extensions del Caire o d’Istanbul, degradació polsegosa i espessa. Ni com són —o eren: fa vint anys més que ara— alguns barris de Nàpols o de Barcelona, com un formatge compacte i podrit. Ni com el Carme o Velluters a València, amb cases i cases ensorrades com després d’un bombardeig. Ni com una perifèria de barraques de llanda i cartó. El Bronx no és això: és extens, immens, ample

i obert, quilòmetres i quilòmetres de desolació escampada. Com tota una regió urbana en altre temps —fa mig segle— pròspera i productiva, amb fàbriques, magatzems i zones residencials, que haguera perdut una guerra fatal, l’hagueren abandonat els habitants, i l’haguera ocupada una gent nova, estranya i remota. Hi ha una increïble quantitat d’individus que deambulen amb bastons al braç, croses sota l’aixella o collarets ortopèdics solts i descordats: han fingit accidents, en col·laboració amb metges i advocats, i cobren una indemnització per (falsa) invalidesa. És un negoci local com un altre, i s’anuncia en grans cartells: si vol cobrar l’assegurança, truque als advocats tal i tal. En una tenda que es diu San Judas, a l’aparador hi ha sants i marededéus de grandària més que natural, amb corona, i vestits amb capes de colors.

Aquest és un país on, ara mateix, pràcticament no existeix l’atur: ben pagats o mal pagats, hi ha més llocs de treball en oferta que en demanda. Però al Bronx, a mig matí, passen milers d’homes joves i en perfecte estat de salut, com en una ciutat de Marroc o del Senegal. Seria greu indiscreció preguntar per què. Hi ha moltes més cases sense pintar que pintades, més solars d’antics edificis cremats que edificis intactes, molts més cotxes rebentats o socarrats del que seria comprensible, més brutícia escampada que recollida. I més cadenes, tanques de tela metàl·lica, i filferades amb punxes d’acer (les que roden les escoles, per exemple) del que sembla tolerable en la vida civil. A la porta d’una comissaria visiblement blindada, saludem el cap de policia del barri (d’un petit barri: un sector d’una part del Bronx). Està content: fa pocs anys tenia de tres a quatre assassinats cada setmana, i ara només en té de dos a tres. Sense droga, potser no en tindria cap. No hauria d’enviar algú a obrir el maleter dels cotxes cremats i abandonats i traure’n el cadàver rutinari. Deu ser molt cansat.

Després passes el pont Washington, i a l’altra banda del riu, a poc més d’un quilòmetre de la vora del Bronx, tot són cases obertes enmig de la verdor, sense tanques ni reixes ni res, un paradís, una gran pau, un delícia de lloc. Cases entre els arbres i la gespa, amb cortinetes, flors i grans finestres de vidres. Incomprensiblement, ningú travessa el pont per trencar aquests vidres.